

Het aantal dove kinderen in Afrikaanse landen kan sterk omhoog, denkt de Stichting Eardrop uit Apeldoorn, die al 30 jaar actief is in Kenia.

KNO-arts David Kupperman van het St Antonius ziekenhuis in Nieuwegein opereert in de Keniaanse hoofdstad Nairobi kinderen met ernstige gehoorproblemen. Artsen-in-opleiding kijken toe en assisteren.

KNO-specialist Frits Smits van het VUMC in Amsterdam geeft les aan KNO-artsen-in-opleiding in Nairobi, in het Kenyatta National Hospital. Ook artsen uit Congo, Ethiopië, Zambia en Oeganda volgen de lessen. foto's Hemmy van Reenen

Als het team Nederlandse artsen in Nairobi is wordt op twee tafels tegelijk geopereerd. De operatiekamer wordt 'theatre' genoemd.

Doofheid is een taboe in Kenia

door Hemmy van Reenen

De zwarte kinderen in het Kenyatta National Hospital in Nairobi staren met grote ogen naar de witte doktoren uit Nederland, die door de gangen van het grootste ziekenhuis van Oost-Afrika stappen. Het lijkt of er een stil buitenaards wezen voorbij zien komen. De Nederlandse KNO-artsen worden deze maand in de Keniaanse hoofdstad operaties aan bij kinderen en pubers met ernstige gehoorproblemen. Ze doen dat al dertig jaar en hebben ontzag afgedwongen. De Nederlanders komen namens de Stichting Eardrop uit Apeldoorn, die

dit jaar haar 30-jarig bestaan viert. Enkele van de Keniaanse kinderen in het ziekenhuis hebben vijf dagreizen afgelegd voordat ze in Nairobi arriveerden. Vanaf de Somaliëse grens zijn ze op pad voor een ontmoeting met de artsen uit Nederland. Elk jaar komt een team KNO-artsen uit Nederland een paar keer naar Kenia voor het uitvoeren van otoperaties. „Soms worden we bekeken of we God zijn,” zegt professor Gerrit Jan Hordijk (68). „Je kan niet alle kinderen hun gehoor terug geven, maar we doen wat we kunnen.” Hordijk bezoekt al 28 jaar verschillende ziekenhuizen in Kenia. Tussen de vissen door ver-

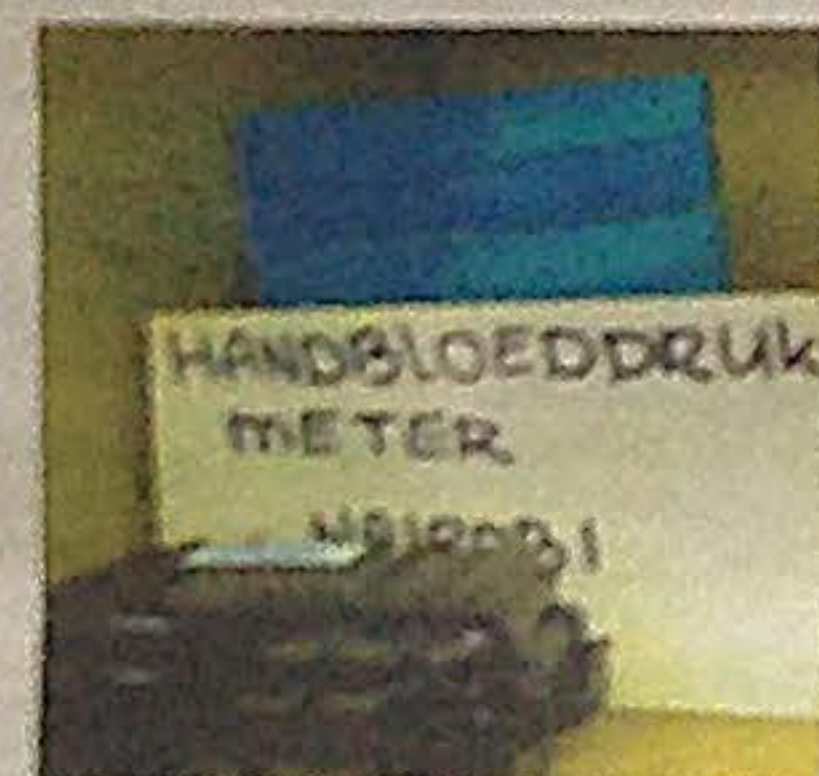
telt hij. „In 1985 kwam ik hier voor het eerst met de Stichting Eardrop. Kenia leunt voor zorg en onderwijs voor de zwakkeren sterk op hulpinstanties uit het buitenland. Dat was in 1985 het geval en is nu nog steeds zo. Twee KNO-artsen uit Zutphen, Marinix Biersens de Haan en Chris Sepmeijer, hebben het initiatief genomen voor Eardrop. Ik ben er twee jaar later bij gevraagd. We opereren honderden kinderen als we kwamen. Het was dweilen met de kraan open. Ondoorlijk. We hebben bedacht dat het beter zou zijn als wij KNO-artsen in Kenia op gaan leiden. De opleiding is nu erg succesvol: uit heel Afrika komen artsen naar ons toe.” Op dit moment telt Kenia onge-

veer 60 KNO-artsen, op een bevolking van ruim 44 miljoen mensen. In Nederland zijn er 538 KNO-artsen op 17 miljoen inwoners. Mede dankzij de inspanningen van Eardrop is het aantal KNO-artsen in Kenia de laatste decennia behoorlijk toegenomen. Fred Marinus is hoofd van de audiologische werkgroep bij Eardrop. Hij legt uit dat Eardrop meer doet: „We hebben nu twee werkgroepen in Kenia: het medische team doet de operaties en de opleiding van de KNO-artsen en daarnaast hebben we een revalidatietraject voor slechthorende kinderen en hun ouders. Kinderen hebben nauw nodig en hun ouders ook, omdat doofheid een taboe is in Kenia.”

Agnes hoorproblemen heeft. Ze was al vijf jaar. Dat is te laat. Ze kon niet praten en eigenlijk kon ze niks. Nu gaat het veel beter. Ze kan goed leren.” Saul Okwaro heeft dezelfde ervaringen met zijn zoon Michael in het dorp Mumias, in het westen van Kenia. Daar werkt Eardrop in een lokaal ziekenhuis en helpt met de opleiding van personeel in de EARC. Saul: „We zijn bij een 'witch doctor' geweest, die magische krachten had en van alles beloofde. Als we maar geld betaalden. Maar de doofheid ging niet weg. Dove kinderen in Kenia worden thuis opgesloten, omdat hun familie ze niet durft te laten zien. Ouders ervaren het als een schande als hun kind doof is. Waarom heb ik zo'n kind, vragen ze zich af. Heb ik iets verkeerd gedaan? Nu heeft mijn zoon twee gehoorapparaten en gaat hij naar school. Hij kan goed rekenen, dus ik denk dat hij in de toekomst in staat zal zijn werk te vinden.” Eardrop heeft recent een programma ontwikkeld om slechthooftheid op jonge leeftijd te ontdekken door middel van een vragenlijst aan ouders. Daarvoor heeft Eardrop screeningslijnen bewerkt van onderzoeker Yaw Ofei uit Ghana, die met deze methode is gepromoveerd aan de universiteit in Kenia. Eardrop heeft de screeningslijnen met hulp van Kenianen vertaald in het Swahili en de vragen bewerkt naar lokale gewoonten. Eardrop gaat in vijf EARC's de screeningslijnen voorleggen aan de ouders, op het moment dat ze met hun kinderen komen voor vaccinatie. De kinderen zijn dan 9 maanden tot 1 jaar oud. Fred Marinus: „De leeftijd dat kinderen het meest gevoelig

zijn voor taalontwikkeling is tussen 1 en 3 jaar. Als ze dan een hoorprobleem hebben, lopen ze achterstand op. Het is dus belangrijk om ze vroeg te traceren. We hopen dat dit model werkt. Als het lukt gaan we het in heel Kenia uitrollen en misschien ook in Ethiopië.” Professor Hordijk: „Hoorproblemen komen in Afrika meer voor dan in Nederland door slechtere hygiëne en minder weerstand. Veel kinderen kunnen eenvoudig geholpen worden. Als je ze vroeg helpt kan volledige of gedeeltelijke doofheid zelfs voorkomen worden. In de dertig jaar dat Eardrop bestaat hebben we grote bekendheid gekregen in Kenia. Iedereen kent ons. Als wij ervoor kunnen zorgen dat hoorproblemen in een vroeger stadium worden ontdekt zal het aantal dove kinderen in Kenia afnemen. Omdat onze methode ook bruikbaar is in andere Afrikaanse landen, zie ik grote mogelijkheden.”

Annie Musila van het Keniaanse ministerie van Onderwijs: „De meeste Kenianen verstoppen hun kinderen die doof zijn. Alleen als we er opener over praten kunnen we het taboe weg krijgen. Ik heb zelf een dove zoon, dus ik weet waarover ik het heb. De methode van Eardrop is bruikbaar. De Keniaanse regering staat er achter en vindt het screenen van de kinderen op jonge leeftijd een goed idee. Hataas heeft de overheid geen geld om de screening in alle EARC's in Kenia te introduceren. Het zal wel nog worden voordat het zover is, vrees ik. Tot die tijd zijn we blij met de hulp van Eardrop uit Nederland.”

De Nederlandse Stichting Eardrop heeft in het grootste ziekenhuis van Nairobi een eigen opslagruimte voor apparatuur en hulpmiddelen.

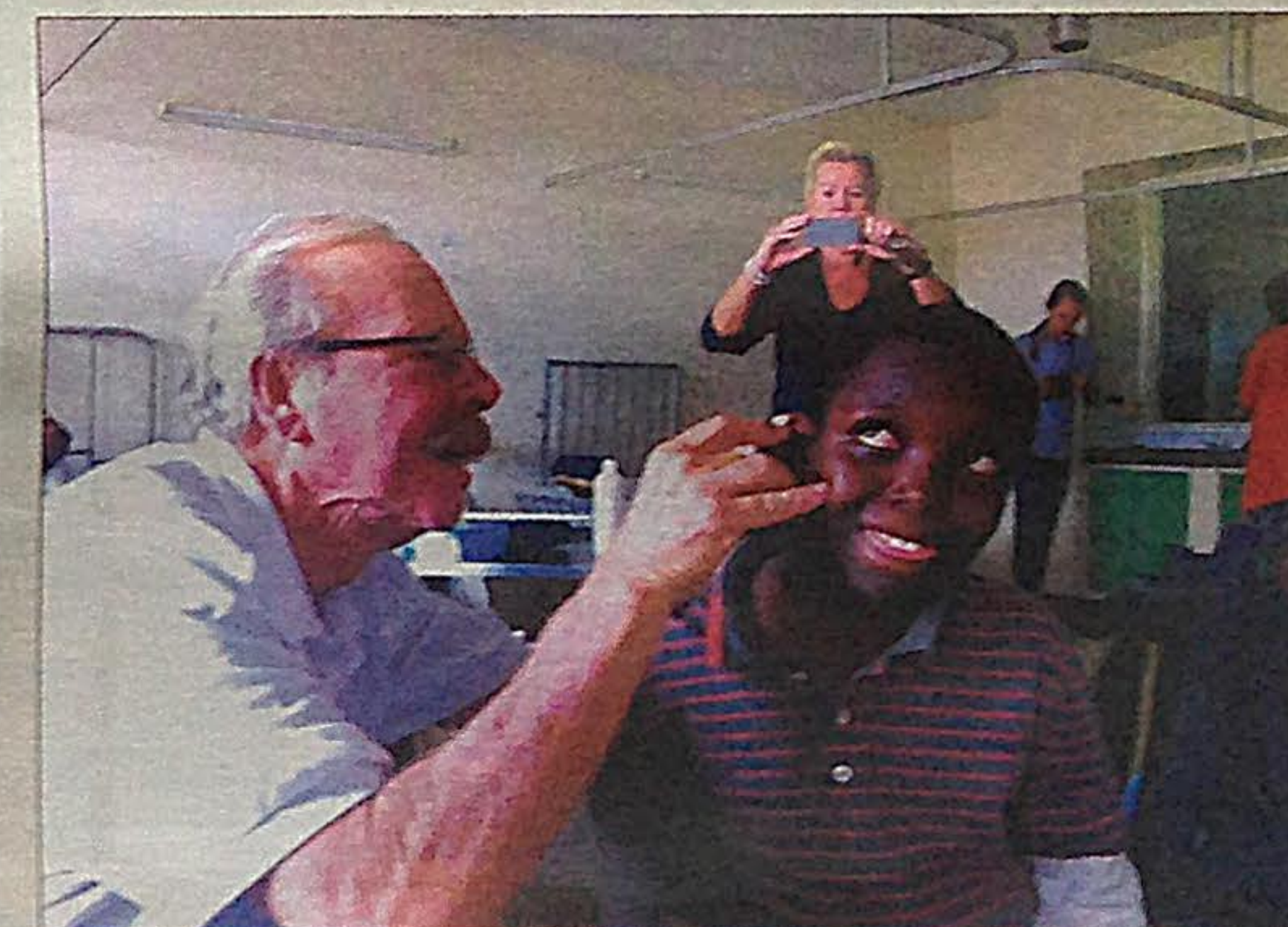
METER HOREN VRAACT OUDE HOORTOESTELLEN

- Het bedrijf Better Hears (bedankt voor de wijziging voor gehoorapparaten) heeft kinderen Stichting Eardrop drie jaar te sponsoren.
- Better Hears is onderdeel van het Italiaanse bedrijf Argelitas, dat wereldwijd marktleider is in hoortoestellen.
- Better Hears verzorgt ook hoortoestellen in Nederland. Het bedrijf levert ze in Kenia leverden, om de hoortoestellen uit te delen aan dove kinderen van arme ouders.
- Daarnaast is Better Hears betrokken bij het opstellen van een wet in Kenia voor het geven van subsidies voor hoortoestellen aan het voor de gehandicapten.
- Wanneer dit een niet-gebruikt of niet-defect hoortoestel hebben liggen kunnen de kinderen bij een winkel van Better Hears. De toestellen krijgen een tweede leven in Kenia.

De 6-jarige jong uit Zutphen, namens het bedrijf Better Hears, geeft in Nairobi les van de Kenya Society for Deaf Children, hoe ze een oorstuk op maat kunnen maken voor een klant.

Stichting Eardrop heeft nauwe banden aangeknoopt met de ministeries van Gezondheidszorg en van Onderwijs in Kenia, om de Nederlandse manier van gezondheidszorg aan dove kinderen geïmplementeerd te krijgen. In vijf EARC's (Education Assessment Research Centre, een soort consultatiebureau) trainen de Nederlanders de Keniaanse kinderen met gehoorproblemen en hun ouders. Moeder Christine Wakiy Owingi vertelt: „Doofheid is in Kenia niet geaccepteerd. Het duurt lang voordat ik wist dat mijn dochter Agnes doof is. We gingen naar een arts, die zei dat het malaria was. Daarna gingen we naar een dokter, 500 kilometer verderop, die zei dat er een bloedtoesnel in haar hersens zat. Een andere dokter zei dat er niks aan de hand was. Pas bij de EARC werd geconcludeerd dat

De Nederlandse KNO-specialist professor Gerrit Jan Hordijk onderzoekt in het Kenyatta National Hospital in Nairobi een kind bij wie hij een otoperatie heeft uitgevoerd.

De 6-jarige jong van Better Hears plaatst een oorstukje met hoortoestel in het oor van een bijna doof meisje, in de Keniaanse plaats Mumias.